

Lea Lehner, Murska Sobota

MEDPREDMETNO POVEZOVANJE S SLOVENŠČINO Z NADARJENIMI UČENCI V TRETJEM TRILETJU

V prispevku predstavljamo izhodišča: nadarjeni učenci, učni načrt za slovenščino in teoretična izhodišča za medpredmetno povezovanje s slovenščino, sledi predstavitev primera dobre prakse s poudarkom na slovenščini, kjer se predstavi delo delavnice, ki traja 60 minut. V zaključku so predstavljene prednosti in slabosti take oblike dela.

Uvod

Svet še ni doživel tako naglega napredka in zahteval tako hitre prilagoditve, kakor jo narekujejo spremembe v 21. stoletju. Sodobna šola temelji na zavestnem in načrtnem načrtovanju vzgojno-izobraževalnega dela, ki mora k učenju in poučevanju pristopiti celostno. V prispevku predstavljamo primer dobre prakse¹, pri katerem smo na skupno temo učitelji za nadarjene učence tretjega triletja pripravili dan za nadarjene učence z medpredmetnim povezovanjem vsebin. Za učenje vseživljenjskega učenja je pogoj, da se ga naučimo v prvih fazah sistematičnega izobraževanja. Medpredmetno povezovanje omogoča učencem, pa tudi učiteljem, učne vsebine različnih predmetnih področij povezovati. Dan je bil poimenovan Nadarjenija in poteka enkrat vsako šolsko leto z drugo temo. V dejavnosti so vključeni nadarjeni učenci tretjega triletja osnovne šole, kjer so bili, v predstavljenem primeru dobre prakse, vključeni predmeti: slovenščina, zgodovina, fizika, matematika, likovna in športna vzgoja.

Nadarjeni učenci

Po Zakonu o osnovni šoli (11. člen)² so nadarjeni učenci tisti, ki izkazujejo visoko nadpovprečne sposobnosti mišljenja ali izjemne dosežke na posameznih učnih področjih, v umetnosti ali športu. Šola tem učencem zagotavlja ustrezne možnosti za vzgojo in izobraževanje tako, da jim prilagodi vsebine, metode in oblike dela ter jim omogoči vključitev v dodatni pouk, druge oblike individualne in skupinske pomoči ter druge oblike dela.

¹ Gradivo je nastalo med nastajanjem doktorske disertacije na temo medpredmetnih povezav s slovenščino pod mentorstvom dr. Simone Pulko.

² Zakon o osnovni šoli. Ur. l. RS, št. 81/06,102/07, 107/2010, 87/2011, 40/2012.

Strokovni delavci šole prilagodijo metode in oblike dela z nadarjenimi učenci ter jim omogočijo vključitev v dodatni pouk in druge oblike individualne in skupinske pomoči. Dejavnosti vodi šolska svetovalna služba v sodelovanju z učenci, starši, razredniki in učitelji. Koncept odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci v devetletni OŠ temelji na eni najpogosteje uporabljenih definicij po svetu, ki je zapisana tudi v ameriškem Zakonu o izobraževanju nadarjenih iz leta 1978 in iz leta 1988. Po tej definiciji³ so nadarjeni ali talentirani tisti otroci in mladostniki, ki so bodisi na predšolski stopnji, v osnovni ali srednji šoli pokazali visoke dosežke ali zmožnosti na intelektualnem, ustvarjalnem, specifično akademskem, vodstvenem ali umetniškem področju. Poleg rednega šolskega programa potrebujejo posebej prilagojene programe in dejavnosti. Ob sestavljanju programa dejavnosti in medpredmetnega povezovanja smo učitelji izhajali iz tega, da to ni homogena skupina, ampak da obstajajo razlike tudi znotraj nje. Osebnostne lastnosti, ki jih najdemo v skupini nadarjenih, se nanašajo na različna področja: miselno-spoznavno, učno-storilnostno, motivacijsko, socialno-čustveno. Vsak učenec ima določene sposobnosti in darove, ki se pojavijo v različnih življenjskih obdobjih. Nekateri se najprej izkažejo na glasbenem področju, drugi v matematiki ali pa je posameznik uspešen že na različnih področjih.

Slovenščina in delo z nadarjenimi učenci

Med pogosto značilnost nadarjenega učenca je tudi zgodnje zanimanje za jezik in njegov razvoj. Otrok kaže zgodnji interes za jezik in branje.

Običajno so to radovedni učenci, saj kažejo izredno potrebo po razumevanju, kako svet »deluje«. Glede na raziskave, ki nam kažejo dobre rezultate dela in so v nadaljevanju predstavljeni kot primer dobre prakse, smo strokovni delavci na šoli vsako leto določili sobotni dan, ki je bil namenjen celodnevni druženi nadarjenih učencev, s ciljem:

- širiti in poglobljati temeljno znanje;
- razvijati inovativnost in ustvarjalnost;
- uporabljati sodelovalne oblike učenja;
- upoštevati posebne sposobnosti in močne interese;
- skrbeti za celostni osebnostni razvoj in upoštevati individualnost;
- spodbujati samostojnost in odgovornost;
- pripomoči k pridobivanju trajnostnega znanja;
- ponuditi raznovrstnost ponudbe in omogočati svobodno izbiro učencem.

Z izbranimi cilji, ki smo jih zastavili pred samim načrtovanjem dneva, smo poskrbeli, da so nadarjeni učenci v svojem šolskem okolju ustrezno sprejeti in imajo možnosti ustvarjanja ter razvijanja svojih zmožnosti. Prav tako je bilo poskrbljeno za občasno druženje glede na njihove posebne potrebe in interese, saj so si učenci samostojno izbirali delavnice in obisk v njih. Ker je mogoče, da se z individualnim načrtom gre preko učnega načrta, smo se odločili za temo astrologija. Medpredmetno povezovanje določajo skupni namen različnih predmetnih področij.

³ Travers, Elliot in Kratochwill: Educational Psychology, 1993, str. 447, in v G. A. Davis in S. B. Rimm, Education of the Gifted and Talented, 1998, str. 25.

Medpredmetne povezave s slovenščino v tretjem triletju

Medpredmetno povezovanje je učni pristop, s katerimi želimo doseči vzgojno-izobraževalne cilje, kjer izhajamo iz povezovanja, dopolnjevanja pojmov in učnih vsebin ter ciljev različnih predmetnih področij. Slovenščina je učni jezik v večini slovenskih šol, zato so medpredmetne povezave s slovenščino mogoče v vseh fazah učnega procesa. Že v učnem načrtu za slovenščino v osnovni šoli (2001) je opredeljeno medpredmetno povezovanje pod poglavjem 5.3. Zapisano je, da slovenščina ni le učni predmet, da je tudi učni jezik, in zato se na podlagi tega da izvesti medpredmetne povezave, vendar z vnaprej dobro pripravljenim načrtom in jasno zasnovanimi učnimi cilji. Spemembe pri poglavju je učni načrt pridobil leta 2011, saj priporoča medpredmetne povezave, kot doseganje ciljev predmeta v 2. in 3. triletju vzgojno-izobraževalnega obdobja, kjer navajajo, da naj medpredmetne vsebine vključujejo: državljansko kulturo, knjižnično-informacijska znanja, IT (razvijanje digitalne zmožnosti), kulturno vzgojo, okoljsko vzgojo, vzgojo za zdravje, vzgojo kupca, poklicno orientacijo, prometno vzgojo itd. (UN, Slovenščina, 2011, 108). V Učnem načrtu za slovenščino za osnovno šolo, 2011, je navedeno, da so medpredmetne povezave mogoče zaradi različnih namenov in izpeljane različno, na primer kot motivacija, nadgradnja znanja, oblikovanje avtentičnih nalog, projektni dan itd. Cilj povezovanja predmetov je torej globalni pristop, ki spodbuja t. i. celostno učenje in poučevanje. Medpredmetno povezovanje s slovenščino lahko poteka na treh ravneh:

- na ravni vsebine;
- na ravni procesnega znanja;
- na konceptualni ravni.

Načelo interdisciplinarnosti in doseganje večje stopnje povezanosti med disciplinarnimi znanji je v okviru kurikularne prenove slovenskega šolstva eden od najpomembnejših vidikov prenove in razvoja kurikula osnovnošolskega izobraževanja, predvsem v zadnjem triletju. (Skupina avtorjev, 1998). Medpredmetno poučevanje (interdisciplinary, integrated, multidisciplinary) vključuje povezovanje znanja več disciplin pri razumevanju določene vsebine ali reševanja problema. Najpomembnejše je učiti, kako razmišljati in kako razumeti posamezno predmetno vsebino. Z medpredmetnim poučevanjem se izognemo drobljenju vsebin na ločene dele, predmete, in poudarjanju posameznih predmetov. Pri tem učitelji različnih predmetov sodelujejo pri izvajanju učnih dejavnosti (Marzano, 2000, Perkins, 1991).

Medpredmetno povezovanje je celostni didaktičen pristop, pri katerem se vsebine, znanje in učne spretnosti povezujejo horizontalno in vertikalno. V skladu s humanistično- konstruktivističnimi pogledi medpredmetno povezovanje spodbuja samostojno in dejavno pridobivanje učnih izkušenj z vključevanjem spoznavnih, čustvenih in telesnih dejavnosti. Povezovanje med predmeti poteka na vsebinski, procesni in na pojmovni ravni (Sicherl-Kafol, 2008).

Obstaja več vrst in ravni medpredmetnega poučevanja. Običajen predmetni pristop k delu v šoli je v obliki projektnih nalog z manjšimi skupinami učencev. Običajno so tematske enote, kjer je ozadje problema vsebinsko zelo široko in je treba vsebino obravnavati z več vidikov. Pristop omogoča učiteljem

boljšo izrabo časa in poglobljen pogled v širino predmeta. Pri tem se učitelji lažje prilagajajo individualnim potrebam učencev in jih navajajo na uporabo različnih virov podatkov. S tem je podprta možnost objektivnega ocenjevanja učenčevega dojetja problema. Vsebina mora povezovati različne stroke, se navezovati na učenčovo predhodno znanje in mora vključevati smiselne dejavnosti. Pomembno je, da je znanje vsebinsko povezano tako, da ni jasnih meja med različnimi disciplinami (Beane, 1995: 19–47).

Izhodišče za medpredmetno povezovanje je ustrezno zastavljen učni načrt, ki je pomemben dejavnik za uspešno uveljavitev takega načina poučevanja. Najpomembnejši učinek, ki ga ima ustrezno izpeljano medpredmetno povezovanje, je razvijanje motivacije za razumevanje in reševanje problemov tako pri učiteljih kot tudi pri učencih in starših. Zaznati je mogoče tudi boljše dosežke na preizkusih znanja, predvsem pri tistih učencih, ki običajno ne dosegajo dobrih rezultatov pri obravnavanem predmetu (Bolak, Bialach in Duhnphy, 2005).

V nadaljevanju predstavljam predlog Richarda Pringa (1971), na katerega se naslanjajo tudi sodobni avtorji (Sardoč, 2004, 53–70), ki je predlagal naslednjo klasifikacijsko shemo štirih oblik integriranega kurikula:

- interdisciplinarnost skozi povezovanje med predmeti;
- interdisciplinarnost skozi povezovanje tem oz. področij, kjer je poseben poudarek namenjen predstavitvi posamezne teme, kakor jo različne discipline obravnavajo;
- interdisciplinarnost praktičnega mišljenja, kjer je poudarek namenjen delom kurikula, ki nimajo samostojnega predmeta (npr. vprašanje trajnostnega razvoja);
- interdisciplinarnost skozi učenčovo raziskovanje.

Predstavitev primera dobre prakse

Na omenjeni šoli, ŠOLI A, smo učitelji v šolskem letu 2009/2010 pripravili sobotni dan, 23. 1. 2010, ki smo ga poimenovali Nadarjenija za nadarjene učence tretjega triletja iz ŠOLE B, ŠOLE C in ŠOLE A. Skupno je bilo prisotnih 18 učencev, in sicer iz ŠOLE B 8 učencev, ŠOLE C 6 učencev in ŠOLE A 4 učenci.

Program dela smo pripravili strokovni delavci gostujoče šole. V pripravo in izvedbo programa nas je bilo vključenih sedem učiteljev. Na začetku srečanja smo učitelji s pomočjo dramatizacije učencem napovedali učne teme. Tako smo povečali motivacijo in začeli s humorno prvino, saj smo nastopili vsi sodelujoči učitelji z likom, ki smo ga potem prenesli v posamezno delavnico.

Sodelovali smo strokovni delavci, ki smo poučevali:

- slovenščino;
- matematiko;
- fiziko;
- zgodovino;
- telesno vzgojo;
- likovno vzgojo.

Vsak učitelj je v uvodnem delu, skeču, predstavljal lik: učitelj slovenščine je bil režiser, ki je iskal primerne igralca za zgodovinsko pomemben film z naslovom Lajka na raketi. Pogovarjal se je z avtorjem knjige o začetkih astronomije, ki ga je zaigral učitelj zgodovine. Učitelj slovenščine se je v nadaljevanju še srečal z astronauti iz Rusije (učitelj fizike in matematike) in Amerike (učitelj likovne vzgoje, saj je imel izdelano vesoljsko opremo), oba pa sta, vsak v svojem jeziku, predstavila jezik države. Ob tem smo želeli, da se vključi tudi kateri izmed učiteljev, ki poučujejo tuji jezik, vendar nam te delavnice ni uspelo pripraviti. Na koncu je učitelj, ki na šoli poučuje telesno vzgojo, prepričal režiserja, da je dovolj sposoben, da lahko z njim posname film.

Nadarjenija je trajala osem ur, od 10. ure do 18. ure, saj smo imeli pripravljene delavnice z različnih predmetnih področij, saj izkušnje kažejo (Paulič, 2002), da učenci pri medpredmetnem reševanju učnih situacij razvijajo interes in motivacijo za učenje. Skupna nam je bila tema astronomija. K problematiki smo pristopili celostno, izhajali smo iz naslednjih dejstev (Beane, 1997):

- Izkušnje učencev

V izvedbo medpredmetne povezave so bili vključeni nadarjeni učenci, ki so obiskovali zadnje triletje. Tema astrologija jih v tem starostnem obdobju zanima, pogosto se jim zaradi svoje oddaljenosti in nepoznavanjem zdi fantastična in privlačna, saj konkretnih izkušenj s temo niso imeli. Šola stoji na izrazito nespodbudnem okolju, kjer je okolje ruralno, velika je stopnja brezposelnosti, ni zunanje motivacije. Učenci skupaj s starši ne obiskujejo muzejev, hiš eksperimentov, knjižnice; po večini so prepuščeni sami sebi. Le redke izjeme se zanimajo za šolsko delo.

- Socialna integracija

Učenci so v izbrani starostni skupini med seboj povezani. Gre za malo šolo, ki jo obiskuje manj kot 100 učencev. Pri skupini učencev smo sprevideli večjo možnost za spodbujanje osebne in socialne integracije skozi en problem, astronomijo.

- Integracija znanja

Želeli smo, da bi s privlačno temo, ki kaže na zapleteno reševanje problemov, astronomijo, učenci razvijali sposobnost vpogleda v celoto in razumevanje tematskih interesov. Cilj je bil tudi, da vidijo, kako lahko specifična tema najde prostor v vsakem učnem predmetu in da so ti med seboj povezani. Pomembno se nam je zdelo tudi to, da razvijajo spodbujanje potrebe po vključevanju na videz nepovezanih predmetov.

- Integracija kot oblikovanje kurikula

Porazdeljeno in razdrobljeno znanje s širšega območja ali s številnih različnih področij smo torej povezali v aktivni dan, kjer je bilo zgoščenih več učnih predmetov. Osredinila se bom na cilje, ki sem si jih zastavila kot učiteljica slovenščine. Ker so učenci po uvodni motivaciji vedeli, da bomo govorili o astronomiji, so pričakovali, da bodo pisali fantastične zgodbe.

Učenci so se po skupinah in interesih udeleževali posamezne delavnice.

Udeležbo v delavnicah so si izbirali po lastnih željah, s pogojem, da so bili dejavni v vsaj petih.

Nadarjenija pri slovenščini

Podrobneje bomo opisali potek delavnice predmeta slovenščina. Pri delavnici, ki smo jo poimenovali slovenščina, smo se odločili, da se tema poveže z učnim ciljem vzgoja kupca.

V uvodni motivaciji smo s pripravljenimi drsnicami izzvali učence z vprašanjem, ali želijo postati bogati. Po pričakovanem odgovoru smo napovedali učne cilje, ki jih bomo uresničili, in sicer, glede na to, da je šlo za heterogeno skupino nadarjenih učencev tretjega triletja, so bili naslednji:

Operativni cilji in vsebine

Učenci so razvijali sporazumevalno zmožnost s pomočjo naslednjih dejavnosti, ki so povzeti po UN za slovenščino, 2011:

- branje publicističnega besedila – novica;
- razgovor o značilnostih dane besedilne vrste, novice in reklame;
- razgovor o svojih izkušnjah z dano besedilno vrsto;
- prepoznavanje okoliščin nastanka besedila z utemeljitvijo; učenci povedo, iz česa so jih prepoznali;
- prepoznavanje namena tvorca besedila z utemeljitvijo; učenci povedo, iz česa so jih prepoznali;
- povzemanje teme, podteme/ključnih besed in bistvenih podatkov v obliki miselnega vzorca;
- prepoznavanje značilnih besednih in nebesednih prvin ter njihovo vlogo v danem besedilu;
- posploševanje značilne zgradbe besedilne vrste (na splošno) in zanjo značilne jezikovne prvine iz konkretnega besedila;
- vrednotenje razumljivosti, zanimivosti, resničnosti, aktualnosti, uporabnosti, živosti, ustreznosti in učinkovitosti besedila z utemeljitvijo;
- tvorjenje podobnega besedila.

Zadnji od naštetih ciljev je bil ključen za delo pri slovenščini. Učenci že poznajo besedilno vrsto reklamo, namen besedila, prav tako poznajo ključne besedilne in nebesedilne prvine, zato smo jih po razgovoru povabili, da samostojno ali v parih pripravijo reklamo, ki bo naslovnika spodbudila k nakupu storitve, poleta v vesolje.

Opozorili smo jih še na aktualnost teme, saj smo prebrali še novico o poletu v vesolje.

Učenci so razvijali poimenovalno zmožnost tako, da so:

- predstavili pomen danih besed in stalnih besednih zvez ter jih smiselno uporabljali v povedih;
- uporabljali slovarske priročnike v knjižni in elektronski obliki (npr. SSKJ, Veliki slovar tujk).

Učenci so razvijali skladenjsko zmožnost tako, da so:

- predstavili pomen dane povedi/zveze povedi;
- med tvorjenjem besedil skladali besede v povedi, povedi v zveze povedi oz. replike v zveze replik ter pri tem upoštevali pomenska in oblikovna razmerja in členitev po aktualnosti;
- prepoznavali pomenske, oblikovne in aktualnostne napake v svojih in tujih besedilih ter jih odpravljali.

Učenci so razvijali pravopisno zmožnost tako, da so:

- vadili rabo vejice v večstavčnih povedih;
- členili besedilo napisane reklame na odstavke (če je bilo treba), upoštevali pravopisna pravila, skrbeli za čitljivost in estetskost pisave, ustrezno se odločali za pisanje s pisanimi oz. tiskanimi črkami ipd.;
- uporabljali pravopisne priročnike (v knjižni in elektronski obliki), pri oblikovanju besedil z računalnikom pa tudi urejevalnike besedil;
- prepoznavali pravopisne napake v svojih in tujih besedilih, jih odpravljali in utemeljili svoje popravke.

Učenci so razvijali zmožnost nebesednega sporazumevanja tako, da so:

- v zapisanih besedilih opazovali nebesedne spremljevalce pisanja, jih poimenovali ter povedali, ali jih je pisec uporabil hote ali nehote in kako učinkujejo na bralca;
- med pisanjem/dopisovanjem so zavestno uporabljali nebesedne spremljevalce pisanja; nato so sodelovali v pogovoru o njihovi ustreznosti in učinkovitosti.

Učenci so postopoma spoznavali temeljne vrste besedil in njihove značilnosti, saj so:

- primerjali prikazovalno in propagandno besedilo, predstavili svoje ugotovitve in povedali, katero besedilo je propagandno; svoje mnenje so utemeljili;
- povzemali so značilnosti propagandnih besedil;
- razumeli in uporabljali so strokovna izraza prikazovalno besedilo, propagandno besedilo.

Učenci so razvijali druge vrste ključnih zmožnosti, kot so:

- kritičnost do svojega ravnanja in sporazumevanja ter do ravnanja in sporazumevanja drugih ljudi;
- utemeljevanje svojega mnenja;
- vživljanje v nove sporazumevalne okoliščine, samoiniciativnost, ustvarjalnost, inovativnost, sodelovanje, raziskovanje;
- digitalno pismenost (iskanje podatkov na spletu);
- nebesedno sporazumevanje (opazovanje nebesednih spremljevalcev govorjenja).

Učenci so sproti vrednotili učinek pridobljenega procesnega in vsebinskega znanja, pozorni so bili na:

- *rabo in razumevanje besed* ter na poznavanje značilnosti besed;
- *tvorjenje in razumevanje zvez replik oz. dvogovornih besedil*;
- *poznavanje značilnosti* raznih vrst besedil ter na tvorjenje in sprejemanje besedil.

Tako smo ponovili, kaj je reklama, v nadaljevanju učne enote so jo učenci ustvarjali na temo astronomija. Prebrali smo tudi novico o tem, da so organizirani poleti v vesolje tržna niša.

Učenci so s pomočjo predznanja, ki so ga pridobili v drugih delavnicah, v parih ali samostojno, napisali oglas. Oglas oziroma reklamo so morali tudi predstaviti z govornim nastopom, ki smo ga posneli z videokamero. Na koncu smo posnetke sistematično analizirali: pripravo, pravopisno in slovnično pravilnost, na koncu pa še samo predstavitev (govor, drža, kretnje, mimika). Analiza dela je pokazala, da so učenci pristopili k delu z vso resnostjo in se temeljito pripravili na izvedbo.

Kakor kažejo analize dela s pomočjo medpredmetnih povezav pri avtorjih (Drake, 1998), učenci dosegajo boljše učne rezultate. Izražali so tudi samozavest, sodelovanje in spoštovanje, saj so delali v parih, ker smo težili k sodelovalni obliki učenja. Imeli so boljši priključ in razumevanje učnega gradiva ter bili zmožni povezovati učne spretnosti z različnih predmetnih področij (Arhar, Johnston, Markle 1989, po Drake 1998). Učitelji smo izbrali inovativno temo in strategije poučevanja. Razumevanje pomeni vzpostavljanje povezav in sposobnosti za učni transfer. Povezave so se delale znotraj samega predmeta slovenščina, še posebej so pomembne povezave med različnimi predmetnimi področji, ker vodijo h globljemu razumevanju tudi v odnosu do resničnega življenja (Drake, 1998, str. 154).

Slovenščina je v večini slovenskih osnovnih šol edini učni jezik in daje učitelju možnosti sodelovanja pri načrtovanju, izvajanju in evalviranju medpredmetnih povezav. V heterogenih skupinah učencev, pri katerih vsem slovenščina ni materinščina, je bilo treba izhajati iz njihovih močnih področij in njihovega interesa. Prav tako je bilo treba učne cilje osmisliti in potek dejavnosti z učenci smotrno voditi. Procesni vidik medpredmetnega povezovanja poudarja povezovanje procesov in ciljev učenja, prav tako je pomembna odprta komunikacija med učitelji in učenci.

Učenci v večini niso vajeni takega načina dela, saj je učna enota trajala 60 minut. Prav tako je bilo vzdušje sproščeno, učenci so imeli možnost proste izbire dejavnosti, saj ni bilo ustaljenega urnika kakor običajne šolske dneve. Učenci so se za obisk posamezne delavnice odločali skupinsko, večina v skupini jih je bila iz iste šole.

Sicer so kazali navdušenje nad temo in bili zadovoljni z dejavnostmi v posameznih delavnicah. Treba bi bilo narediti evalvacijske vprašalnike, ki bi nam učiteljem dale pomembne podatke in smernice za delo vnaprej. Učenci so kazali zanimanje za tako obliko dela z aktivno udeležbo v posameznih delavnicah. Pozitivna izkušnja take oblike dela je tudi na drugi strani delovnega pulta: učitelji se prav tako učimo, učenec postane središče vzgojno-izobraževalnega dela, v ospredje se postavi individualizacija. Tako pridobljeno znanje s pozitivnimi izkušnjami v spodbudnem učnem okolju je trajnejše in kaže vzgibe za vseživljenjsko učenje.

Celovit pristop k učnemu problemu, s skladnim in obsežnim učnim procesom v vzgoji in izobraževanju za trajnostni razvoj, je proces, ki vključuje odnos med človekom in naravo ter odnose med ljudmi in vodi do razumevanja vsestranske zveze med naravnim, gospodarskim, družbenim in političnim sistemom ter soodvisnosti ljudi. Obenem so se krepili osebni odnosi, razvoj socialnih kompetenc (nenasilje, strpnost, sodelovanje, spoštovanje itd.). V celodnevem programu smo poudarek dali tudi zdravemu življenjskemu slogu, krepili zdravo samozavest in samopodobo, nakazali možnosti za kakovostno preživljanje prostega časa, pokazali priložnosti za razvijanje podjetnosti kot prispevka k razvoju družbe in okolja in končno, na narodnostno mešanem območju v Prekmurju, pripomogli k poznavanju različnih področij kulture in spodbujanje ustvarjalnosti in dejavnosti (povzeto po http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/urad_za_razvoj_in_mednarodno_sodelovanje/razvoj_izobrazevanja/vzgoja_in_izobrazevanje_za_trajnostni_razvoj/).

Medpredmetnega povezovanja ni brez timskega dela, zato je treba s povezovanjem med predmeti, z uveljavljanjem učno-ciljnega in procesno-razvojnega pristopa pripraviti učence na kakovostno vseživljenjsko izobraževanje. S tem se poveča tudi trajnost znanja. Učenje na tak način lahko prispeva k temu, da učencem in hkrati tudi učiteljem učenje in poučevanje postane užitek, v katerem se aktivno menjavajo strategije mišljenja. Vloge se pri taki obliki učenja in poučevanja tudi menjavajo, vendar je učitelj tisti, ki učenca vodi do usvajanja učnih ciljev. Nujni pa so procesno-ciljna in vsebinska opredelitev ter zavedanje predznanja učencev.

Namesto zaključka – priložnosti za novo uporabnost v praksi

Premostiti razlike med šolskimi predmeti, pred drobljenjem znanja, predvsem na osnovnošolski ravni, je bil temeljni cilj dneva, posvečenega nadarjenim učencem in skupni temi astronomiji. Ker ni medpredmetnega povezovanja brez dobrega sodelovanja med samimi učitelji, je nujno, da se najprej naredi poudarek na formalnih izobraževanjih učiteljev, saj bi le ti sprevideli prednosti takega dela. Dostopnost informacij in gradiv, ki morajo biti za tak način dela mnogokrat posebej pripravljena, pa daje možnost, da se tak način pouka izvaja večkrat. Samo medpredmetno povezovanje ne sme preiti v povezovanje na vsak način in za vsako ceno, ampak morajo vsi učitelji, ki so vključeni v pripravo, izvedbo in končno tudi v evalvacijo dela, imeti jasno zastavljene cilje, ki jih s takim načinom dela želijo doseči. S tem ne gre zanemariti tudi metod in oblik dela, saj so po večini povsem drugačna od prevladujočega dela v razredu.

Ker smo delali v soboto, ko ni organiziranega pouka, smo imeli možnost, da so se učenci med delavnicami, povezanimi s predmeti, menjali vsako polno uro, na 60 minut, kar kaže na prednost, da so lahko učni cilji zasnovano bolj pregledno oziroma da se pokažejo povezave tudi znotraj enega samega učnega predmeta (na primer novica in reklama, sporočanje, naslovnik, sporočevalec, pravopisna norma, slogovna ustreznost vseh besedil).

Temeljni cilj dela z nadarjenimi učenci je prilagajanje vzgojno-izobraževalnega procesa potrebam nadarjenih učencev in skrb za njihov celostni razvoj. Nadarjenost se mora spodbujati in razvijati na področjih, kjer so sposobnosti večje, in mora biti povezana z učnim razvojem.

Nadpovprečnost se ocenjuje glede na dosežke učencev na intelektualnem, ustvarjalnem učnem in umetniškem ter telesno-gibalnem področju. Zato smo si prizadevali za to, da smo bili v medpredmetno povezavo vključeni učitelji vseh predmetnih področij. Individualizirati se morajo prilagoditve in s tem dnevi dejavnosti, namenjene prav nadarjenim učencem. Taka oblika postaja nuja, saj nadarjeni učenci potrebujejo drugačne prilagoditve v primerjavi z učenci z učnimi primanjkljaji.

↘ POVZETEK

Pri poučevanju slovenskega jezika je aktivno vključevanje učencev in zanje pomembnih življenjsko usmerjenih vsebin postalo nuja. Medpredmetno povezovanje omogoča učencem, pa tudi učiteljem, učne vsebine različnih predmetnih področij povezovati, tudi nadgrajevati. Prav tako je potrebna uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije, saj bo bolj ko ne krojila življenje učencev.

↘ Literatura

- Beane, J. A., 1997: Curriculum Integration: designin the core of democratic education. New York: Teachers College Press, Columbia University.
- Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji. [2011]. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport. Pridobljeno iz: <http://www.belaknjiga2011.si/> dne 14. 6. 2013.
- Bevc, V., 2005: Medpredmetno načrtovanje in povezovanje vzgojno-izobraževalnega dela. *Spodbujanje aktivne vloge učenca v razredu*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. 50–59.
- Bolak, K., Bialach, D., Dunphy, M., 2005: Standard-based, thematic units integrate the arts and energize students and teachers. *Middle School Journal*. (31) 2: 57–60.
- Cajhen, N., idr., 2010: *Slovenščina za vsak dan 8*, samostojni delovni zvezek za slovenščino v 8. razredu osnovne šole, 1. del. Ljubljana: Rokus Klett. . Str. 61–85.
- Drake, S.M., 1998: *Creating Integrated Curriculum*. California, Corwin Press, inc.
- Davis, G.A., Rimm, S. B., 1998: *Education of the Gifted and Talented*, str. 25.
- Marzano, R. J., 2000: *Designin a new taxonomy of educational objectives*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Paulič, O., 2002: Medpredmetno povezovanje v gimnazijah, *Vzgoja in izobraževanje*, 1, XXXIII, str. 67–70.
- Pring, R., 1970: *Curriculum Integration*. London Institute of Education Bulletin.
- Sardoč, M., 2004: Medpredmetno povezovanje vzgojno-izobraževalnega procesa v 9-letni osnovni šoli. *Šolsko polje: revija za teorijo in raziskave vzgoje in izobraževanja*. Ljubljana, Slovensko društvo raziskovalcev šolskega polja. Letn. 15, št. 5/6 (zima 2004), str. 53–70.
- Sicherl Kafol, B., 2008: Medpredmetno povezovanje v osnovni šoli. *Didakta*, (18–19) 11: 7–09.
- Skupina avtorjev (1998). *Izhodišča za kurikularno prenovo*. Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Travers, Elliot in Kratochwill; 1993: *Educational Psychology*, str. 447.
- Učni načrt za slovenščino (2011). Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod RS za šolstvo. Pridobljeno iz: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_slovenscina_OS.pdf dne 12. 6. 2013.
- *Vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj*. Pridobljeno iz: http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/urad_za_razvoj_in_mednarodno_sodelovanje/razvoj_izobrazevanja/vzgoja_in_izobrazevanje_za_trajnostni_razvoj dne 12. 6. 2013.
- Zakon o osnovni šoli. Ur.l. RS, št. 81/06, 102/07, 107/2010, 87/2011, 40/2012.